

Ulice T. G. Masaryka

Dějiny města jsou dále úzce spjaty s majiteli hradu Staré, kteří město vlastnili. Největšího rozkvětu dosáhlo město, když jeho majitelem byl Jiří Pruskovský z Pruskova. Tento šlechtic dosáhl u císaře roku 1574 opětovného povýšení Libáně na město. Maxmilián II. udělil Libáni zároveň znak s právem pečetit červeným voskem, dále pak právo dvou výročních trhů a povolení vybírání mýta.

Městská kronika je vedena od roku 1860, kdy Libáň patřila ke kraji jičínskému, okresu libáňskému. V období první republiky byla Libáň okresním městem s těmito institucemi: okresní soud, okresní hospodářská záložna a berní úřad.

Devatenácté a dvacáté století přineslo městu další rozvoj, začíná se prosazovat průmysl. V roce 1870 je založen cukrovar, rozvíjí se výroba kuřáckých potřeb a nábytkového kování. Rozšiřuje se také spolková činnost. Vedle ochotnického spolku zahajuje svou činnost roku 1870 libáňská dechová hudba, roku 1881 vzniká hasičský záchranný sbor a roku 1888 je založena tělovýchovná jednota.

Městem byla Libáň do roku 1945, kdy o svůj statut opět přišla, přestože byla až do roku 1951 soudním okresem. Statut města byl Libáni udělen na žádost obecního zastupitelstva Parlamentem České republiky 26. 11. 1999.

Ve městě je několik historických památek. Za nejstarší lze považovat původně raně gotický kostel Nalezení sv. Kříže z druhé poloviny 13. století ležící v obci Zliv. Kostel byl v 18. století barokně upraven. V areálu kostela je hřbitov.

Dalším původně gotickým kostelem ze 14. století je kostel sv. Jiří v obci Psinice, který byl okolo roku 1870 také architektonicky upraven. V areálu kostela je hřbitov. Dominantou kostela sv. Jiří je dřevěná zvonice z roku 1600. Při opravných pracích v roce 1950 byly v základech zvonice nalezeny kostry lidí, jejichž stáří bylo odhadnuto na 1000 let (pravděpodobně hromadný hrob vyhubeného rodu Vršovců).

Přímo v Libáni byl v letech 1755–57 postaven na místě původní dřevěné kaple barokní kostel sv. Ducha, ve kterém se dochovaly vzácné barokní varhany z roku 1754, které byly v roce 1998 kompletně restaurovány. S farou a kaplankou tvoří sídlo děkanského úřadu. Varhany jsou hojně využívány a používány i při kulturních akcích.

Z novějších památek je významný pomník mistra Jana Husa stojící uprostřed náměstí. Dílo podle návrhu prof. Ladislava Šalouna, autora Husova pomníku na Staroměstském náměstí v Praze, vytvořil sochař František Bílek z Podhorního Újezda z tvrdého královédvorského pískovce. Slavnostní odhalení pomníku se uskutečnilo dne 6. července 1925. V roce 1938 byla do podstavce pomníku vložena prst z bojiště legionářů a zakryta deskou s nápisy: Slovensko, Zborov, Vouziers, Doss Alto, Těšínsko, s Medkovým veršem: „Tam leží s úsměvem na zvadlých rtech sta našich bratří – ale věčný život budiž dán národu pokořenému.“ V loňském roce k 600. výročí upálení učence a reformátora Jana Husa proběhlo u pomníku slavnostní setkání v umělecké spolupráci s Mistrem slova Alfrédem Strejčkem a světovým kytaristou Štěpánem Rakem. Obdobnou památkou je pomník Karla Havlíčka Borovského, který stojí mezi

„Libáňská borovička“

budovou základní školy a náměstím. Pomník navrhl a provedl Jaroslav Jedlička, sochař z Vojic. Pomník byl slavnostně odhalen 29. června 1909.

Dalšími kulturními památkami jsou socha sv. Josefa pocházející z roku 1783, která původně stávala na náměstí, ale v roce 1925 byla přestěhována do areálu kostela sv. Ducha. Dále socha P. Marie Immaculaty v ulici Emlerově, socha sv. Jana Nepomuckého – u kostela ve Psinicích, která byla v roce 2008 restaurována.

Za neoficiální symbol města je považována tři sta let stará památná borovice ležící nad městem v místě zvaném „Na Horách“. Tento strom je známý mezi občany města a okolí jako „Libáňská borovička“, je místem schůzek milenců a věčným námětem pro malíře, básníky, spisovatele a fotografy.

Libáň leží na křižovatce silnic II. třídy (Jičín – Rožďalovice, Kopidlno – Dětenice) a odbočkou na Dolní Bousov a Sobotku. Střed Libáně tvoří čtvercové

Náměstí v Libáni

náměstí, v přízemí domů jsou obchody a služby. Dominantou je dvoupatrová budova městského úřadu s matričním a stavebním úřadem, městskou knihovnou, zasedací místností a obřadní síní. Dále budova zdravotního střediska, kulturní dům s tanečním sálem, jevištěm a restaurací. Společensko-obchodní dům byl dostavěn v roce 1999, zde se nachází pobočky České spořitelny, a.s., a České pošty, s.p., soukromá lékárna, relaxační salon, obchod s květinami a jedenáct bytových jednotek. V těsné blízkosti náměstí je budova školy, která se skládá ze dvou propojených budov – stará budova školy z roku 1897 a nová budova školy, která byla postavena v roce 1963. V současné době je zde 9 tříd základní školy a 3 třídy praktické školy. V 80. letech dvacátého století byl vybudován nový pavilon mateřské školy v ulici Na Sídlišti. V posledních letech jsou zde 2 naplněné třídy dětí.

Mezi libáňské rodáky patří i kulturní a vědecké osobnosti jako PhDr. Josef Emler – univerzitní profesor a hlavní archivář města Prahy, Karel Chvalovský – hudební skladatel, dirigent a spisovatel, Ing. Jaromír Kolárský – hudební skladatel, Ing. arch. František Max – malíř, František Schulman – básník s pseudonymem Jiří Daniel, ak. malíř Vladimír Silovský – žák Maxe Švabinského, RNDr., MUDr. Jindřich Tauber – entomolog a plastický chirurg, prof., Ing. Václav Tesař, DrSc. – profesor na ČVUT, František Škoda – malíř, Miloš Buchar – malíř a další.

V Libáni aktivně pracují mnohé spolky, zájmové organizace a sdružení. Mezi nimi zaujímá významné místo Tělovýchovná jednota Sokol se svými oddíly, jednotka sboru dobrovolných hasičů, ochotnický divadelní spolek „Bozděch“, Kyzivátova kapela Libáň, Loutkové Divadlo „Martínek“, Foerstrovy dny, hudební festival, o.p.s., Tělocvičná jednota Sokol, Myslivecké sdružení „Pod borovičkou“, Český rybářský svaz, Český svaz včelařů a další.

Bozděch – ochotnický divadelní spolek byl založen v r. 1883. Po celou dobu je činný s výjimkou let 1968–1983, kdy působil v estrádních pořadech s libáňskou dechovou hudbou. Mezi nejúspěšnější hry z posledních let patří Drdovy „Dalskabáty“, Brandonova „Charleyova teta“, Poláčková hra „Vše pro dobrou firmu“ a „Dívčí válka“ Fr. Ringo Čecha. V repertoáru jim nechybí ani pohádky pro nejmenší. Tak jako i v jiných souborech je i v historii Bozděchu vidět, jak se láska k divadlu dědí z rodičů na děti.

Vznik loutkového divadla v Libáni se datuje do roku 1914, kdy skupina nadšenců vedená hodinářem Josefem Martínkem a kominickým mistrem Jaroslavem Markem zakoupila Alšovo divadélko. V 70. letech minulého století bylo po svém zakladateli loutkové divadlo pojmenováno – Martínkovo diva-

dlo. Od počátku 70. let minulého století se stal zapáleným pokračovatelem tradice divadla hostinský Jan Řezníček a po něm převzal štafetu neméně zapálený František Grossman – dnešní principál loutkového divadla. V letošním roce proběhne již 17. přehlídka loutkových divadel v Libáni, kterou každoročně pořádá Loutkové divadlo Martínek a po smrti Jana Řezníčka je známá jako „Řezníčkova Libáň“.

Kyzivátova kapela Libáň oslavila v roce 2010 140. narozeniny. Založil ji Josef Kůžel na podzim roku 1870. Patří mezi nejstarší nepřetržitě hrající dechové hudby v Čechách. V roce 2000 převzala jméno po svém dlouholetém kapelníkovi, skladateli a učiteli Václavu Kyzivátovi. Úroveň souboru stále vzrůstá, pořádá pravidelné koncerty a estrádní pořady po celé vlasti i v zahraničí, účastní se mnoha přehlídek dechové hudby. Od roku 2004 každoročně pořádá setkání dechových hudeb, nejprve na náměstí v Libáni a na zámku ve Starých Hradech a v současnosti na hřišti v Bystřici.

V roce 2001 uplynulo 50 let od úmrtí skladatele Josefa Bohuslava Foerstra a městu Libáni toto výročí dalo podnět k založení hudebního festivalu, aby navázal na tradici Libáňského hudebního máje. Vznikla krásná tradice pocty velmoži novodobé české hudební kultury – Josefu Bohuslavu Foerstrovi, jehož rod pochází z nedalekých Osenic, a je spojena s koncerty významných českých umělců a amatérských pěveckých sborů. V jubilejním 10. ročníku májových slavností se hudební festival Foerstrovy dny na návrh zakladatelů Josefa Stránského a Zdeňka Vokurky zapsal do rejstříku obecně prospěšných společností. Otevřel nové podněty tradici předcházejících let, aktivně rozvíjí kulturní život města Libáně každoročním konáním hudebního festivalu, připravuje koncerty pro příznivce populárnější hudby a dává příležitost začínajícím talentovaným mladým umělcům.

Festival v posledních letech pořádá od října do dubna poetické podvečery s názvem „Křeslo pro hosta“ – setkání se zajímavými lidmi nejen z umělecké-

ho světa. V křesle usedli manželé Václav a Eva Hudečkovi, prof. Martin Hilský, herec Jan Čenský, hlasatelky Marie Retková a Jolana Voldánová, novinářka Lída Rakušanová, prof. MUDr. Jan Pirk a mnoho dalších významných osobností.

Sbor dobrovolných hasičů pořádá nejen hasičské soutěže, ale připravuje i kulturní vyžití. V obci Psinice se již řádku let konají tradiční akce Bramborákiáda, Babetiáda a pro děti na konci prázdnin Loučení s prázdninami. V obci Kozodírky zase tradiční akce Kozodírský výstřik.

V severovýchodní části města Libáň se nachází sportovní areál, který zahrnuje travnaté fotbalové hřiště a víceúčelové sportoviště s umělým povrchem. Součástí celého areálu je i koupaliště s hřištěm na plážový volejbal a turistickou ubytovnou s padesáti lůžky s celoročním provozem. Pro sportovní vyžití slouží i budova sokolovny.

Pracovní příležitosti pro občany vytváří firma Antolin Liban, s.r.o., a také možnost dojíždět do firem v Mladé Boleslavi (Škoda Auto, Johnsons Control a další) a v Jičíně (Ronal, Continental Teves a další).

V posledních 10 letech se zastupitelstvo města snaží všemi možnými dostupnými prostředky, převážně za pomoci finančních dotací od státu či Evropské unie, město zvelebit.

Celková občanská a společenská vybavenost města přesahuje potřeby vlastních obyvatel a slouží celé spádové oblasti vzniklého sdružení Mariánská zahrada, jehož je město Libáň aktivním členem.

Vladimíra KLÁROVÁ
Autor fotografií **Marek Klár**

Prameny:

kronika města Libáň
www.foerstrovydny.cz
www.divadlo-martinek.de.tl
www.mestoliban.cz